

LINTVORMIGE CACHETS

Peter Vermeulen

Vrijwel alle cachets (glaszegels) op antieke gebruiksflessen in de wereld zijn min of meer rond of ovaal van vorm.

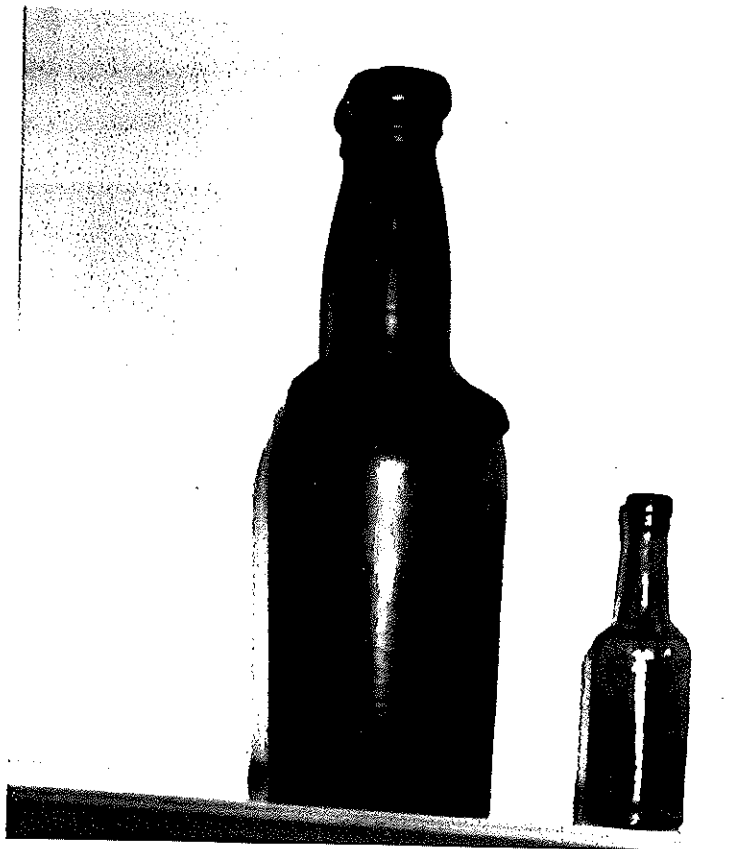
Er is echter een zeer gezochte uitzondering, die echter in ons land nauwelijks bekend is. Aangezien onbekend onbemind maakt, leek mij het aardig er wat woorden aan te wijden.

Het begon eigenlijk een paar jaar geleden toen een gerenommeerd lid van onze vereniging in een buitenlandse periodiek een advertentie deed plaatsen, waarin o.m. een "ribbon sealed Heering bottle" te koop werd gevraagd. "Wat zou die daar nou mee moeten?" vraag je je dan af.

Het onderwerp verdween vervolgens uit mijn aandacht, tot ik een klein jaar geleden op een absentee postal auction (uitsluitend schriftelijk bieden) in de USA succesvol was met mijn bod op een lot van 5 "European Liqueur Bottles".

Er zat o.a. een roodbruine fles bij met het lintvormig cachet "P.F. HAERING" erop. Iets later kwam daar nog een roodbruin miniatuurflesje (\pm 1920), afkomstig van de Australische goudgraversvelden bij met "P.F.HEERING" in een langwerpige omkaderde behakking.

Mijn belangstelling was gewekt en ik begon te zoeken naar gegevens over dergelijke flessen.

Zoals Nederlandse stokers hun jenever in de kenmerkende kelderflessen exporteerden, zo gebruikte een Deense likeurfabrikant een langwerpige cachet om zijn producten te onderscheiden van die van anderen. We zullen hier spreken van lintvormige cachets als vertaling van het internationaal gebruikelijke "ribbon seals".

De voornaamste vindplaats voor flessen met een lintvormig cachet is dat gedeelte van het Caribisch gebied, dat vroeger Dansk-Vestindiske Øer (Deens West-Indië) werd genoemd. Het bekendste eiland hiervan is St Thomas, dat in 1671 door de Denen werd veroverd. In 1917 verkocht Denemarken zijn kolonie aan de U.S.A., dat een marinesteunpunt vlak bij het zo strategisch belangrijke Panama-kanaal wilde creëren. De eilandengroep heet sedertdien Virgin-Islands (Maagden Eilanden).

Veruit de bekendste leverancier was de likeurfabriek van Peter F. Heering (Kopenhagen), die ook nu nog bestaat. De fabriek werd gesticht door Peter Fredericson Herring in 1818. Hij is zeer waarschijnlijk ook de bedenker van het lintvormige cachet.

Ook gebruikte Herring een zeer kenmerkende fles, een vrij korte cylinder met een dubbele ring om de monding (zie afbeelding). De hoogte van de standaardfles bedroeg \pm 21cm. Het grootste tot nu toe gevonden exemplaar is 27cm, het kleinste 18cm. Bij de in een driedelige mal (Rickett's patent) geblazen exemplaren komt ook vaak een bodembekapping voor met het woord "KIOBENHAVN" rondom een ster.

Het is overigens aardig te vermelden, dat Heering naar een zo rood mogelijke fles zocht om er zijn kersenlikeur in te verschepen.

Maar kennelijk lukte het de toenmalige Deense glasblazerijen nog niet zo best (Heering klaagde daar regelmatig over!) in de vereiste "ild-farvet" (vuurrood) kleur te produceren; de gevonden exemplaren zijn dan ook overwegend roodbruin of amber.

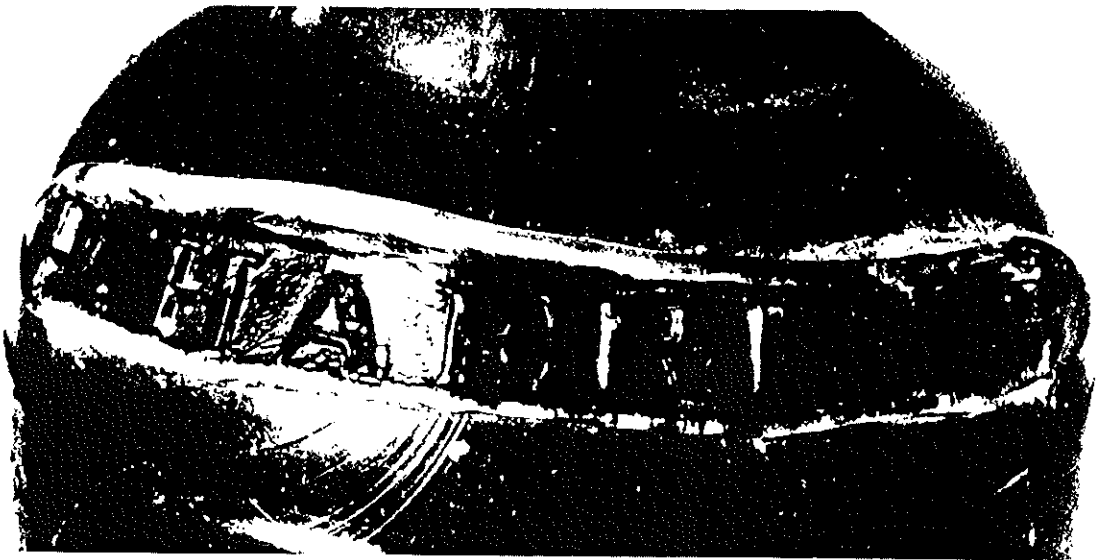
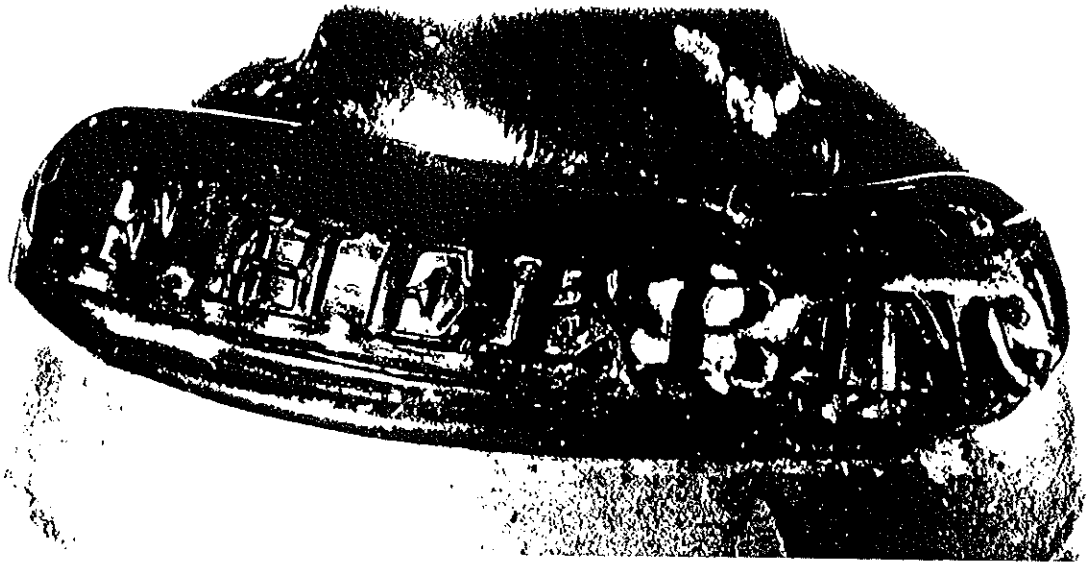
De flessen werden o.m. vervaardigd in de glashutten in het begin vooral op Bornholm (Hasle) en Friederichsfeld, later (vanaf \pm 1840) te Conradsmunde en Holmegårde. De flessen uit een nog latere periode (vanaf \pm 1880) met meestal een bekapping i.p.v. een cachet stammen o.m. uit de glashutten te Kastrup, Friederichsfeld en Hellerup.

Het gebruik van etiketten stamt ook uit laatstgenoemde periode (vanaf \pm 1880).

De voorkeur van de Deense kolonisten schijnt uitgegaan te zijn naar kersenlikeur, maar het is aannemelijk, dat ook andere likeursoorten in dit soort flessen werden verpakt. Heering specialiseerde zich in ieder geval wel op de kersenlikeur.

Zeer merkwaardig is het feit, dat de naam Heering op het cachet op vier verschillende manieren gespeld werd n.l.:

P.F. Heering P.F. Herring P.F. Herrink P.F. Hearing

Drie cachets uit het midden der 19e eeuw op bij de Maagdenei-landen opgedoken likeurflessen. Het cachet op de middelste fles is gelijkkluidend aan dat op het door mij verworven exemplaar in de USA.

Voor het waarom zijn wel een paar redenen te bedenken:

- spelfouten gemaakt door de (zegel)stempelsnijder;
- marketing voor andere landen (beter in het gehoor liggend), denk b.v. bij ons aan John de Kuyper & Son i.p.v. Johan de Kuyper & Zoon;
- namaak door de concurrentie d.m.v. een gelijkende benaming (de historie van de vaderlandse jeneverindustrie staat bol van de vele processen op dit terrein gevoerd);
De namen Herrink en Hearing betreffen vermoedelijk namaak producten.

Trouwens ook de etiketten werden zowel in Denemarken als daarbuiten nagemaakt.

Daaraan kwam een eind met de naamsverandering in 1974 in "PETER HEERING LIQUEUR" en de wettelijk beschermde registratie daarvan in 144 landen, waarheen de firma "Peter F.Heering" zijn likeur exporteert.

Over de concurrentie gesproken: ook onder de eigen fabrieksnaam, maar met hetzelfde type fles compleet met lintvormig cachet als van Heering probeerde men zijn graantje mee te pikken. Zo zijn van dit soort flessen gevonden van:

"IOH VON PIEN" en "J.FERD. NAGEL" uit Altona bij Hamburg.

De eveneens gevonden flessen met "A.H.LOCKHART" resp.

"F.PETERS" op het lintvormige cachet schijnen van locale handelaren afkomstig te zijn. Zij bestelden flessen en drank in Denemarken.

Een vergelijking met de Nederlands-Indische kelderflessen als "GEBRS HYMANS SAMARANG", "PIET HWA TJIHANG SOERABAIA", "TAN KING HOEN SEMARANG" etc. dringt zich hier op.

Wellicht zijn er leden, die flessen met een lintvormig cachet in hun verzameling hebben en er iets over kunnen vertellen. Schroom niet ons te schrijven (foto's cq tekeningen zijn ook welkom).

Geraadpleegde literatuur:

- "Cherry Cordials in the Danish West Indies"
door David Knight (St John, U.S. Virgin Islands).
Artikel in "Antique Bottle and Glass Collector" July, 1992.
- "Sjaeldne HEERING flasker"
door Bent Wolstrup (Hellerup, Danmark).
Artikel in catalogus van de Deense Antiek Tentoonstelling in 1978.

Links een fles met opgelegd cachet "P.F.HEERING", geblazen bij
Conradsminde Glasvaerk te ± 1840.
Rechts een fles met behakking "P.F.HEERING" in een omkadering
(conform mijn miniatuurflesje), geblazen bij Kastrup Glasvaerk
te ± 1880.

Modern "Heering" etiket

Heering mag zich hofleverancier noemen in vier landen, vandaar dat bovenaan in het etiket de wapens zijn afgebeeld van de koningshuizen van resp. Groot-Brittannië, Denemarken, Zweden en Nederland.

Men is ook nog steeds trots op de in de 19e eeuw gewonnen Gouden en 1e Klasse Medailles.

Afgebeeld vlnr:

Paris 1878 Vienna 1873 Copenhagen 1888 London 1862 & 1884
New Orleans 1884 Philadelphia 1876 Copenhagen 1872.

